

Дзвоник

№ 172-173

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 14 рік видання, серпень-вересень, 2021 рік

Дзвоник (Clopotel)

№ 172-173, 2021 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

ISSN 2501-2630
ISSN-L 2501-2630

Над *Дзвоником* працювали:
Головний редактор: Людмила Дорош
Редактор: Ольга Сенишин
Редколегія: Іван Ковач, Михайло Михайлюк,
Михайло Трайста, Марія Чубіка

Адреса редакції:
м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1
тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;
телефони/факси: 021-222-07-37
Друкарня:
«RCR Print»,
Бухарест, Румунія
Adresa redakției:
str. Radu Popescu 15, sect. 1
București, România.

УВАГА

всім читачам, дописувачам
та кореспондентам
журналу «Дзвоник»!

Наша електронна пошта змінилася.
*Пишіть нам за новою електронною
адресою: clopotel@uur.ro*

Дзвоник пропонує:

- * казки й оповідання
- * вірші, загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * вироби своїми руками

Дзвоник завжди радо прислухається
до ваших пропозицій і друкуватиме
надіслані вами спроби!
Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!

Микола СИНГАЇВСЬКИЙ

Осінні дарунки

Наталочка-школярочка
Вже ростом немала.
Вона цієї осені
У перший клас пішла.
В дарунок першокласниці
Щасливий день приніс
І яблука-антонівки,
І мідний цвіт беріз.
Навкруг сади пишалися
У зелені, в красі.
Школярка дарувала
Свої гостинці всім.
Вона ішла веселою
По росяній землі.
І з нею привіталися
Курлики-журавлі.
До неї посміхалися
Дорослі й школярі.
Вона ж про них читала
В своєму букварі.
Про їхню дружбу щиро,
Про школу, рідний дім
Школярочка напише
У зошиті своїм.

До школи

Так сонячно-ясно довкола
І тануть хмаринки вгорі.
До школи,
До школи,
До школи
Сьогодні ідуть школярі.
Врожайми ниви достигли,
Багрець пломеніс з дібров.
До книги,
До книги,
До книги

Душа поривається знов.
Дозріли калинові гронця,
Над ними ясніє блакить.

До сонця,
До сонця,
До сонця,

Як спів, наша мрія летить.
Відколи, скажіть нам, відколи
Цей вересень з нами рідня?

До школи,
До школи,
До школи

Ведуть нас дороги щодня.

Любі діти!

*Ось і пролунав шкільний дзвоник, скликаючи у класи дівчату.
Вас чекає багато нових відкриттів, нових сюрпризів та
розваг, у які ви поринете разом зі своїми вчителями та
однокласниками. Ми бажаємо, щоб цей шкільний рік став
для вас ще більш цікавим, насиченим та веселим, ніж
попередній! Успіхів вам у навчанні! А ваш журнал
«Дзвоник» супроводжуватиме вас у вашій довгій та незвіданій
мандрівці до знань, до пізнання, до відкриттів!*

Михайло МАМОРСЬКИЙ Євген ДОЛОМАН

Чого я вчуся?

Вдома вчить мене матуся,
В школі вчить мене учитель
І сама я пильно вчуся
Рідним словом говорити.
Вчусь не тільки говорити,
А й читати і писати,
Щоби здивувались діти,
Щоб раділи мама й тато.
Щоб пішла між люди слава,
Щоб сказали: «От, дитинка!
Пильна, мудра і ласкава
Ця маленька українка!»

Вчительці

Вже пригріло сонечко золоте,
Квітами барвистими луг цвіте:
І куші горицвіту, й сон-трава,
І фіалка-зіронька польова.
Цілий оберемок їх нарвемо.
І вінок-веселочку сплетемо.
Принесем віночок той у свій
клас,

Подаруєм вчительці:
— Це для вас!
І за те, що учите нас добру,
І за те, що любите дівчату.

24 серпня 2021 року українці в усьому світі гучно відсвяткували 30-річчя Незалежності. Це знакове свято, яке вважають днем утворення Української держави в сучасному вигляді. У межах відзначення круглої дати по всій Україні було проведено низку заходів під слоганом «Ти у мене єдина», які тривали з 22 до 24 серпня. Серед них – міжнародні саміти, вручення державних відзнак, проведення святкових концертів, підняття прапора 23 серпня у День Державного Прапора України. А на День Незалежності України – 24 серпня – на центральній вулиці столиці відбувся святковий парад та авіашоу Збройних Сил України. У ньому взяли участь представники і техніка всіх сил сектору безпеки і оборони України та країн-партнерів. Після завершення офіційних подій Хрещатиком пройшов Марш захисників України, в якому взяли участь родини загиблих та військовополонених, учасники військових подій на сході та волонтери.

Упродовж сторіч наші прадіди боролися за здобуття незалежності та за її утримання. Їм довелося пережити війни, спустошення, зради, поневолення, голодомор і репресії. Тільки в минулому столітті незалежність України була проголошена декілька разів. 22 січня 1918 року в тексті IV-ого Універсалу Української Центральної Ради йшлося про

створення Української Народної Республіки. За 3 роки її існування українцям довелося вести безперервні війни – з більшовиками та «білими». Але, не дивлячись на це, Україна мала всі ознаки держави: герб, територію, військо, грошову систему, проводила дипломатичні відносини з іншими державами. У 1939 році, 15 березня, українці на Закарпатті проголосили незалежність Карпатської України. Вона проіснувала зовсім недовго, але увійшла в історію героїчною боротьбою за свободу. 30 червня 1941 року у Львові Організація українських націоналістів проголосила Акт відновлення Української держави.

Протягом наступних понад 10-ти років війни Української повстанської армії вели визвольну боротьбу: спочатку протистояли нацистам, а згодом – комуністичному тоталітарному режимові. На жаль, останні господарювали на нашій території довгі десятиліття. Нова хвиля національно-демократичних рухів за незалежність пройшла по всій Східній Європі в кінці 80-их і не могла не зачепити українське суспільство. «Осінь народів» 1989-го поклала край комунізму в Польщі, Угорщині, Чехословаччині та посприяла падінню Берлінського муру. У радянській Україні вперше весною 1990 року до Верховної Ради проходять демократи і з'являється опозиція – «Народна Рада». У ній

всього лиш 125 депутатів, але за їхньої ініціативи з високих трибун зазвучали незалежницькі ідеї. В таких умовах 16 липня 1990 року Верховна Рада Української РСР ухвалила «Декларацію про державний суверенітет України». Цей документ проголосив відхід Української Радянської Республіки від Компартії чи радянської влади, задекларував Україну як суверенну національну державу. Верховна Рада оголосила також 16 липня Днем Незалежності і його відсвяткували один раз у 1991 році.

Але вже 24 серпня того ж року було ухвалено «Акт проголошення незалежності України». Це означало, що Українська держава має свою неподільну й недоторкану територію, на якій діють виключно Конституція і закони України. Вона сама здійснює захист і охорону своєї державності, гарантує всім своїм громадянам права і свободи, виключно сама розпоряджається своїми природними багатствами, самостійно веде свою економіку, має свою валютно-фінансову систему і грошову одиницю, сама проводить міжнародну політику і встановлює рівноправні стосунки з сусідами, сама розвиває науку, освіту, культуру. Іншими словами – українська республіка стала повністю незалежною демократичною державою.

А 1 грудня 1991 року пройшов Всеукраїнський референдум, де народ України вільним волевиявленням підтвердив «Акт проголошення незалежності України». За його результатами, понад 90% українців в усіх областях країни підтвердили своє прагнення жити в незалежній державі. Уже наступного

дня, 2 грудня, незалежність України із понад 130 країн світу в цілому першими визнали Польща і Канада.

Святкувати щороку День Незалежності України 24 серпня стали з 1992 року після офіційного затвердження цієї дати в законодавстві.

Україна є відносно молодою державою. Та на її долю випало чимало випробувань. І по сьогоднішній день українці ведуть багатопланову боротьбу з загарбником.

Уже сьомий рік гинуть українські воїни, захищаючи свободу і незалежність свого народу. І в наші дні територіальна цілісність держави є пріоритетом номер один.

Але не дивлячись на це, для українців звідусюди 30-річчя Незалежності – це не просто річниця підпису політико-правового документа, яка дала можливість українцям по

праву зайняти належне місце серед європейських народів і держав. Це в першу чергу святкування здійснення столітніх, вистражаних мрій про власну, вільну і незалежну державність. Незліченна кількість українців – предків і сучасників – віддали за цю мрію життя, пролили свою кров. Не менш важливим є вклад і тих, хто в різних сферах діяльності не шкодував зусиль для покращання рівня життя в країні, для її росту і постійного вдосконалення. І, швидше за все, нам усім ще не раз потрібно буде прикласти сил для того, щоб Україна як держава не припинила свого існування. Бо 30 років – це всього лиш початок створення високорозвиненої, незалежної, могутньої та процвітаючої держави. Зі святом усіх вас, українці!

Підготувала Ольга Сенишин

Марія ХАТКІНА

Буквар

для дошкільнят і дбайливих батьків

А а

Акула

Акула гостей запросила та жде.
Ніхто до акули чомусь не іде.
Чимало чекала гостинна акула...
І так, не вечерявши, бідна, й заснула.

Легко знайдеш ти слова,
Де спочатку буква **А**.
Розшукайте, молодці,
Де вона наприкінці.

*Африка, апельсин,
абетка, айстра,
калина, фазан,
парасолька, мак,
сова, абрикос.*

У у

Удав

Учора мучився удав,
Вимірював свій зріст.
Де голова, немов згадав.
Шкода, забув, де хвіст.

Перші слова «Ау!» та «Уа!»

Завтра я з татком до лісу піду,

Буду кричати до татка: «Ау!»
Вдома сестричка моя мала
Буде кричати до мами: «Уа!»

Знайди літери **У** та **А** в словах.

У якому з цих слів дві літери **У**?

У якому з цих слів дві літери **А**?

*Уляна, кенгуру, акула,
будинок, гусак, курча,
мураха, папуга, удав,
груша, луна, муха.*

О о

Огірки

На городі огірки
Величезні – ось такі!
Їх Оленка поливає,
Урожай багатий має

Сонце сіло за село,
Як велика буква **О**.

Знайди слова, в яких літера **О** знаходиться на початку, в середині та наприкінці слова:

огірок, коло, сонце, село, оса, овочі

У якому з цих слів дві літери **О**?

Степан К. Д. ТРАЙСТА

Іванко Незнайко

Вчителька вже не могла собі дати ради з другокласником Іванком, якого всі звали Незнайком.

Правда, якось навчився він читати й писати, хоча й плутав часто українські літери з румунськими, знав дещо з природознавства, малював і співав на десять, на уроці фізкультури був найліпшим учнем, але на уроці математики завжди відповідав: «Не знаю!»

– Іванку, скільки буде два додати два?

– Не знаю...

– Іванку, скільки буде п'ять мінус чотири?

– Не знаю...

– Іванку, скільки буде дев'ять поділити на три?

– Не знаю...

– Іванку, скільки буде шість помножити на шість?

– Не знаю...

– А що ти знаєш?

– Співати.

– Ну, гаразд! Сьогодні вивчимо нову пісеньку, ти згідний?

– Згідний! – погодився Іванко.

– Повторюй за мною, – сказала вчителька і почала співати:

Оди-и-ин до-о-да-а-ати-и-и од-и-ин

до-о-орівнює два-а-а,

Оди-и-ин до-о-да-а-ати-и-и два-а-а

до-о-орівнює три-и-и,

Оди-и-ин до-о-да-а-ати-и-и три-и-и

до-о-орівнює чо-о-оти-и-ири-и-и,

Оди-и-ин до-о-да-а-ати-и-и

чо-о-оти-и-ири-и-и до-о-орівнює п'ять.

Другого дня, коли вчителька попросила Іванка заспівати, той почав мугикати мелодію:

– Ля-ля-ля, ля-ля-ля, ля-ля-ля, ля-ля...

– Словами, словами, Іванку, – почала захочувати Іванка вчителька.

– Слова не знаю, забув, – знизав плечима Іванко.

Ярослава ШТЕЛЯК

Прощавай, літо!

Настав ранок. Я вибіг із хати – хотів спіймати схід сонця, але він щось запізнився.

– Що діється? – запитав я. Може, тільки цей ранок сумніший за інші. Але бачу – в долині стоїть туман, а на траві – роса, і вже не так тепло, як іншими ранками.

За плечима стояв дідусь і визирав на долину, де стояв білий пухнастий туман. Він сказав:

– Мабуть, вже настає осінь... Ось вже й на небі часто пливуть білі хмари.

«Це вони заступають сонце!» – подумав я, зрозумівши, чому ранок не був сонячним.

– Вечорами повіває прохолодним вітерцем. Бачу, і ластівки збираються у вирій, бо їх діти вже повиростали й навчилися літати.

– І на бабиному городі соняшники похилили голови, посмутніли, і на них сідають пташки видовбувати насінинки.

Мені стало якось сумно на душі, бо я знав, що осінь на порозі. Приїдуть батьки і заберуть мене додому. Адже скоро починається шкільний рік.

Так я задумався, що навіть не почув, коли бабця закликала до столу.

– Йду, йду!

– Йдемо! – обізвався й дід.

Бабуся сиділа на порозі, на вході, і сказала:

– Бачиш, Степане, як біжать хмари? Хоч би не так скоро тікало літо за ними. Та що зробиш, осені пора, така вже природа!

Ми зайшли в хату, а дід каже:

– Може, поснідаємо, жінко, під горіхом?

Мерщій винесли на подвір'я сніданок, по-

сідали за стіл, ще й сказали, що повечеряємо там, бо вже не так часто нам удасться посидіти надворі. Сидимо, балакаємо про різне, поки із-за воріт не почувся мамин голос:

– Ось і ми! Раді вас бачити!

Це були мама, тато й менша сестричка Настя. Вона вперше піде в школу цієї осені, тож чекала з нетерпінням початку шкільного року.

– А що ви так рано? – запитала бабуся. – Я би щось приготувала по-святковому. Сідайте, поснідаємо разом!

– Ну що, Настусе, вже скоро починаєш школу? – запитав онуку дід.

Всі вони говорили, щось розказували, сміялися, тільки мені було сумно на душі. Мені це було не цікавим. Я думав про те, що так швидко промайнули канікули і я навіть не зміг попрощатися з приятелями,

з якими так гарно провів свої літні канікули в селі.

Скоро після сніданку я забрав свої речі й разом із сім'єю ми поїхали додому на машині.

Місто, де я живу, було переповнене людьми та машинами.

Через кілька днів почався новий шкільний рік. У школі було приємно. Я зустрів своїх однокласників. Привітався з ними і зі своїми вчителями. На першому уроці літератури наш учитель попросив нас розказати, написати твір або намалювати про наші літні канікули.

Я думав довго, як умістити все те, що мене так вразило під час моїх канікул в селі. Так і почав: «Прощавай, літо!»

Грицько БОЙКО

Сірничок

Погляньте, малята, на цей
сірничок:
Червона голівка, жовтенький
бочок.

На вигляд – звичайний:
тонкий і малий.
Буває він добрий, буває і злий.
Він може зігріти, зварити обід,
Він плавить метал і

розтоплює лід;
А може і ліс велетенський
спалити,
Майно, і будинок, і все
спопелити.

Малята, ви будьте з вогнем обережні
І вивчіть всі правила протипожежні!

Щоб взимку не мерзли малі кошенята,
Дряпко змайстрував собі грубку для хати.
А Мурочка-киця, дружина Дряпка,
Для діток своїх принесла молока.
Поклала у грубку вугілля, дровець –
Нехай закипа з молоком казанець!
Біда! Відчинились у грубці дверцята:
Вогонь на підлозі, в диму вся кімната,
Уже килимок біля грубки горить...
Водою вдалося вогонь загасить.
Прибігли сусіди: – Ще доки не пізно,
Дряпко, поклади тут доріжку залізу.
І Мурочці слід пам'ятати урок:
Негайно із кухні забрати килимок!

Чудово улітку побуть біля річки!
Ведмідь із сім'єю прийшов до водички.
Топтайло й синки наживили вудки:

Ловіться, маленькі й великі
линки!
Вже риби спіймали рибалки
чимало.
Стара ведмедиця багаття
розклала.
І дума про себе: «Скоріше піді
І хмизу сухого у лісі знайду...»
Та доки до лісу дійшла
ведмедиця,
Вогонь розгорівся, побіг по
травиці.
Йому на путі вітерець повіва:
Горить на узліссі присохла
трава.

Уже поблизу і куші загорілись...
Рибалки-ведмеді в тривозі схопились,
Вогонь погасили водою, піском,
Усі натомились і сіли рядком.
Для них це наука. І ви пам'ятайте:
Розклавши багаття – кругом обкопайте.

Як лагідно сонце сія в високості!
Лисичка до лева зібралась у гості.
Вона біля шафи крутилася радо:
Свої розглядала багаті наряди.
Ось вибрала сукню найкращу для себе:
Хороша, та тільки погладити треба.
Ввімкнула утюг, а як гладити стала,
Сусідка-сорока якраз завітала.
Про се і про те, бач, сорока тріщить.
Лисичка все слуха, а сукня – горить.
– Ой, що я накоїла! Як мені гірко!
На сукні новенькій з'явилася дірка!
Лисичко-сестричко, ти друзів стрічай,
Але при розмовах – утюг вимикай!

(Далі буде)

Оксана ІВАНЕНКО

Маленьким про великого Тараса

(Продовження з попереднього числа)

VI

Іван Сошенко, молодий художник, учень Петербурзької академії художеств, розповів своїм товаришам, друзям, учителям – професорам академії, що зустрів надзвичайно талановитого хлопця – Тараса Шевченка. Дуже той хлопець Тарас хоче вчитись, а не може, бо кріпак, панові належить. А пан його людина дарма що багата, а неосвічена, брутальна, пихата.

Учителем Івана Сошенка був славетний російський художник, професор Карл Брюллов. У нього бували інші художники, письменники, музиканти. Вони зацікавились Тарасом Шевченком і вирішили його викупити з неволі. А пан запросив за Тараса великі гроші – дві з половиною тисячі. Де такі гроші взяти? Таких великих грошей ніхто з них не мав, адже вони не багатії були!

Радились вони, радились і вирішили: Карл Брюллов намалює портрет свого друга – відомого і любимого всіма поета Жуковського, і розіграють той портрет у лотерею, а за виручені гроші викуплять Тараса. Так і зробили.

Настав великий день у житті Тараса. У Брюллова зібрались ті великі благородні люди, які викупили Тараса і дали йому папір, на якому було написано, що він уже вільна людина. Тарас поцілував той папір і заплакав. І всі ті добрі, славні люди – російські художники, письменники, музиканти, які допомогли йому, – теж плакали і раділи за Тараса Шевченка.

VI

Став Тарас вільною людиною, почав учитись, прийняв його до Академії художеств. Став він учнем самого Карла Брюллова. Старанно вчився він і так добре малював, що й медалі в академії одержував за свої роботи.

Та весь час думав Тарас про рідних братів і сестер, про нещасний народ, з якого сам вийшов. Адже він добре знав, як поневіряються убогі кріпаки і на Україні, і в

Росії – скрізь, де панує цар, де розкошують пани-поміщики...

І Тарас писав про це вірші, пісні. Їх видали книжкою, яку він назвав «Кобзар», а його самого відтоді почали звати Кобзарем. Ту книжку полюбили всі розумні чесні люди, всі поневолені та скривджені.

Коли закінчив Тарас академію, став художником, приїхав він в Україну. Зраділи йому брати і сестри, які стільки років не бачили свого Тарасика. А Тарас і радів, і сумував, бо горювали вони, безправні кріпаки, так само, як і батько. Скрізь, і в рідному селі, і в інших селах та містах, діялось те ж самісіньке, як і за його дитинства.

Отоді він написав багато віршів проти царя, проти панів і кликав тими віршами, щоб люди повставали, боролися за волю, жили однією вільною новою сім'єю. Отоді він написав і свій «Заповіт», хоч був ще молододою людиною, та почував себе відповідальним за свій народ і завжди думав про долю всіх поневолених людей.

*Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого,
На Вкраїні милій,
Щоб лани широкополі,
І Дніпро, і кручі
Було видно, було чути,
Як реве ревучий.
Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте.
І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим тихим словом.*

І от ці слова: «Вставайте, кайдани порвіте!» – тоді повторювали, передавали один одному як заклик до повстання, революції.

Навколо Тараса Шевченка гуртувались молоді сміливі люди, які бажали волі і щастя своєму народові.

(Далі буде)

Ярослава ШТЕЛЯК

Літо

Каже Юрчик до бабусі:
– Взуй мене і одягни!
Я боюсь штани порвати,
Бо новенькі ще вони.
Й черевики в мене нові;
Вчора мама їх купила.
Я боюся зіпсувати їх,
Щоб матуся не сердилась.

Тільки він із хати вийшов,
А на вулиці – жара!
На майданчику поблизу
Вся знайома дітвора.
Зняв штани, жбурнув під лавку,
Черевики розірвав,
Бо його сусід Андрійко
Йому ногу притоптав.

Кличуть хлопці: – Ходи, Юрку,
Не сиди, мяча кидай!
Підхопи, ворота близько,
Не барись і заступай!
Якщо хочеш, іди грати,
Чи вже у ворота стань!
«Шкода з ними не
пограти...»

Нумо в гру без з
волікань!»

Коли матч вже
закінчився
І додому всім пора,
Юрчик наш геть
зажурився:
– Ось і часу вже
нема...

Схопив штани із під лавки,
Скоро черевики взув.
А що бабуся попросила
Хліб купити – він забув.

Позирає, чи хтось бачить,
Чи в вікно хтось виглядає.
Тоді Юрчик ті штанцята
Вмить через вікно кидає.
Сам заходить в дім навшпиньки,
Так, щоб двері не загули,
Щоб усі, хто є у хаті,
Не второпали й не чули...

Увійшов він до кімнати,
Штани в шафу заховав,
А обдерті черевики
Попід ліжко пожбурляв.
Сам заліз під одіяльце
Й ненароком там заснув.
Що чекають мама, тато,
Дід, бабуся – він забув.

Всі чекали, дожидали –
Та Юрка усе нема.
Тож почали всі шукати
І надворі допізна.
Песик лиш не йшов із хати,
Пхався двері відчинить;
Там, де змучений, голодний,
Брудний Юрчик уже спить.

Всі забігли у кімнату,
Оббігають кругом ліжка:
«Що з тобою?» – з перляком
Щупають лице і ніжки.
Юрчик наш схопився з ліжка,
Усім щиро усміхнувся,
Прийняв ванну і швиденько
Вже й на кухні примостився.

Діти, я ввела вас в тему,
Ви тепер нам допоможіть:
Як нам вирішити
проблему,
Як Юрка нам проучить?
Я вважаю, що ця справа
Не легка і не проста.
Перестати слід Юркові
Вже вдавати дурника!

Румунські класики - дітям

Йон КРЯНГЕ

П'ять хлібин

(Продовження з попереднього числа)

– Якщо ти хочеш по справедливості, – каже суддя, – то треба повернути одну лею тому, у кого було три хлібини.

– Ви мене дивуєте, пане суддя. Я прийшов до суду добитися правди, але бачу, що всі мої зусилля марні. Якщо таким буде й божий суд, то згине весь світ!

– Це тобі тільки так здається, – відповідає суддя спокійно, – насправді воно не так. У тебе було дві хлібини?

– Так, пане суддя.

– А твій товариш мав три хлібини?

– Так, пане суддя.

– Питва у вас не було ніякого?

– Нічого, пане суддя, у нас не було, окрім хліба та холодної води з криниці, хай буде щасливий той, хто її викопав на радість мандрівникам.

– Ти, здається, казав, що ви всі їли порівну, так було?

– Так, пане суддя.

– Тоді давай полічимо, скільки хто з'їв хліба. Скажімо, кожну хлібину було поділено на три шматки. Скільки шматків вийшло з твоїх двох хлібин?

– Шість, пане суддя.

– А скільки б вийшло шматків із трьох хлібин твого товариша?

– Дев'ять, пане суддя.

– Тепер складемо до купи шість шматків і дев'ять, скільки буде всього?

– П'ятнадцять шматків, пане суддя.

– Скільки людей з'їло ці п'ятнадцять шматків?

– Трос, пане суддя.

– Добре! По скільки ж шматків вийшло на кожного?

– По п'ять, пане суддя.

– Тепер пригадай, скільки у тебе було шматків?

– Шість, пане суддя.

– А ти з'їв скільки?

– П'ять, пане суддя.

– А скільки лишилося від твоїх хлібин?

– Один, пане суддя.

– А тепер перейдемо до твого товариша. Ти пригадуєш, скільки було шматків у нього?

– Дев'ять, пане суддя.

– А він скільки з'їв?

– П'ять, як і я, пане суддя.

– А скільки ж залишилось?

– Чотири, пане суддя.

– Добре! А тепер давай спокійно у всьому розберемося. Хочу нагадати, що від твоїх хлібин залишився тільки один шматок, а від хлібин твого товариша – чотири. А разом у вас обох залишилося п'ять шматків, окрім тих, які ви самі з'їли.

– Рівно п'ять, пане суддя.

– Це правда, що гість з'їв п'ять шматків і віддячив вам за це п'ятьма леями?

– Правда, пане суддя.

– У такому разі тобі належить тільки одна лея за той шматок, який залишився від твоїх хлібин, а товаришеві твоєму за чотири шматки належить чотири леї. Так що, будь

ласка, поверни йому ще одну лею. Якщо ти вважаєш мій суд несправедливим, то йди до свого бога, нехай він тебе розсудить справедливіше!

Побачив той, у кого було дві хлібини, що правда не на його боці, й дуже неохоче повернув товаришеві одну лею і, присоромлений, пішов своєю дорогою.

А той, у кого було три хлібини, задоволений таким мудрим рішенням судді, подякував йому і вийшов, розмовляючи сам із собою:

– Якби скрізь були такі судді, то неправедники назавжди б зареклися ходити по судах. А патякали, які називають себе адвокатами, врешті, змушені були б узятися за справжню роботу.

(Переклад з рум. Івана Кушнірика)

●●● Славетні українці ●●●

Петро Прокопович

Петро Іванович Прокопович увійшов в історію як класик світової бджільницької науки. Він перший започаткував відбір меду без знищення бджолоїної сім'ї, вдосконалив кормову базу бджіл, розробив методику лікування бджіл від гнильцю, заснував першу школу бджолярів. Він є винахідником першого втулкового або рамкового вулика, що часто оцінюється фахівцями не інаше як «епохальне відкриття».

Народився Петро Прокопович 29 червня 1775 року в селі Митченки (тепер Бахмацький район) в сім'ї священика, дворянина, нащадка відомого козацького роду. В 11 років пішов навчатися в Києво-Могилянську академію, далі служив у Переяславському кінно-єгерському полку. За хоробрість, виявлену у військових походах, його відзначив сам полководець О. Суворов.

Завдяки освіті та особистим якостям виконував обов'язки керівника канцелярії, потім був ад'ютантом. Після відставки 1798 року захопився бджолами, завдяки молодшому брату Степанові, який мав невеличку пасіку. Спочатку Петро Іванович купує неподалік села, де народився, три десятини землі та вулики. Пасічники-сусіди добували мед варварським методом, тобто винищували бджіл димом при відбиранні меду. Деякі дослідники стверджують, що син Петра Івановича через те відмовлявся їсти мед, плакав за бджілками. Тому Прокопович почав пошук цивілізованого методу господарювання за допомогою спостереження, аналізування, експериментування. Його пасіка через вісім років налічувала вже 550 бджолиних сімей. Для них 1814 року він сконструював рамковий вулик, за допомогою якого бджіл уже не потрібно було знищувати.

Нині вдосконаленою рамкою українського бджоляра послуговуються мільйони пасічників в усьому світі. Вулик Прокоповича дав поштовх новим винаходам: з'явилася штучна вошина і медогонка. Ці три новинки стали основою розвитку в усьому світі раціонального ведення бджільництва. Прокопович також першим зробив новаторський висновок, що бджолина сім'я – не випадкове скупчення комах. Дослідив і описав різно-

види маток. Не меншим був його талант в іншому: новатор також виготовив безколісний плуг, косу, хлібозбиральну машину.

Згодом пасіка П. Прокоповича стала найбільшою у світі й нараховувала 10 000 бджолосімей та приносила непоганий прибуток. У 1828 році Прокопович заснував першу в Російській імперії та Східній Європі школу пасічників на власні кошти. Туди приймали і бідних, і багатих. Безграмотних селян спочатку вчили читати, писати та рахувати. Крім бджільництва, вивчали садівництво, овочівництво, шовківництво та догляд за тваринами. Навчання велося виключно українською мовою. За 53 роки існування школи з неї вийшло понад 700 кваліфікованих пасічників.

У загальному Прокопович є автором понад 60 статей з бджільництва, які зробили справжню революцію у бджільницькій галузі. Визнанням його заслуг стало обрання дійсним членом імператорського Вільного економічного товариства, нагородження золотою та срібними медалями цього товариства, а також орденом св. Володимира. Навіть цар надіслав йому свій подарунок – діамантовий перстень.

На думку деяких дослідників, у 1843 році школу бджільництва відвідав Тарас Шевченко. Саме про цю подію Кобзар згадує в повісті «Близнець». Також його картина «Селянська родина» зображає родину сина Петра Прокоповича на першому плані, а на задньому плані – сам визначний пасічник і винахідник. Так як достоїменних і прижиттєвих портретів Прокоповича не збереглося, тому загальноприйнятий його образ ідентично схожий на того чоловіка, що зображено на Шевченковій картині.

Помер 75-річний Прокопович 3 квітня 1850 року й похований у склепі у Пальчиках, де і тепер знаходиться його могила. На згадку про цього дослідника встановлені пам'ятники в кількох містах України, а в Києві його іменем названо Інститут бджільництва. У 2015 році було випущено пам'ятну монету «Петро Прокопович» із серії «Видатні особистості України».

Підготувала Ольга Сенишин

Михайло Гафія ТРАЙСТА

Неймовірні пригоди Панаса Гусонаса

частина III

19. Як Панас Гусонас у ліс по дрова ходив

– Ой, синку, синку, що ж ти нам хотів зробити? – зустрів Панаса переляканий Драгон.

«Чорт тобі синок, а не я», – подумав Панас, але відповів лагідним голосом:

– Та я хотів, щоб ви мали воду під носом, але... це вже ваші справи. Мені знайдіть іншу роботу.

– Гаразд, піди до лісу і витягни два дуби, он там, що серед поляни, біля якої зустрів тебе Балаур. Витягни і принось їх сюди.

– Добре, – погодився Панас, а сам думає: «Витягни два дуби, ніби ті два дуби – бур'ян для поросят».

Вирушив Панас за дубами, але, як завжди, з піснею:

– Диви, знову співає! – розсердився Драгон.

– Коби знову щось йому в голову не влізло, отак, як із криницею. Диви, що задумав! Відколи світ світом, такого ніхто не робив, – роздумливо промовив Шаркань.

– А йому годна шкіра будь-що скоїти, ге-ге, – гегекнув Змеул.

– Від такого добра не чекай, – додав Балаур.

– Ану, сини, біжіть і наглядайте за ним! – наказав Драгон синам.

– Я теж такої думки, – відповів Шаркань.

– З такого не можна очей спускати.

– Йдемо, батьку, йдемо, бо... – погодились брати.

– Тільки борзенько і крадькома, щоб не побачив вас, а то здогадається, що ми за ним наглядаємо. А я подумаю, як позбутися його.

– Думайте, батьку, – погодились брати і

подались у ліс за Панасом.

Хоча й намагались брати тишком-нишком спостерігати за Панасом, але той побачив їх, коли заходив у ліс.

«Но, а тепер як буде! Якщо викручусь і з цієї плутанини, то буду постити цілий тиждень – тільки хліб, воду, та молитву!», – перехрестився Панас і

почав сильнішим голосом наспівувати.

– Цитьте! – зупинив Шаркань братів.

– Про що він співає? – запитав Змеул.

– Та щось про дрова та ліс, – відповів Балаур.

– Ага, нехай співає, лиш би чогось не накоїв, – махнув рукою Шаркань.

А Панас немов почув розмову братів: почав сукати з молодих грабових гілок довгу поворозку, а голос підвищив, щоб слова пісеньки до-

линули до вух зміїв-братів:

Без сокири, без коліс,

Тра-ла-ла-ла-лай, тра-ла-ла-ла-лай,

Візьму додому цілий ліс,

Тра-ла-ла-ла-лай,

Тра-ла-ла-ла-лай.

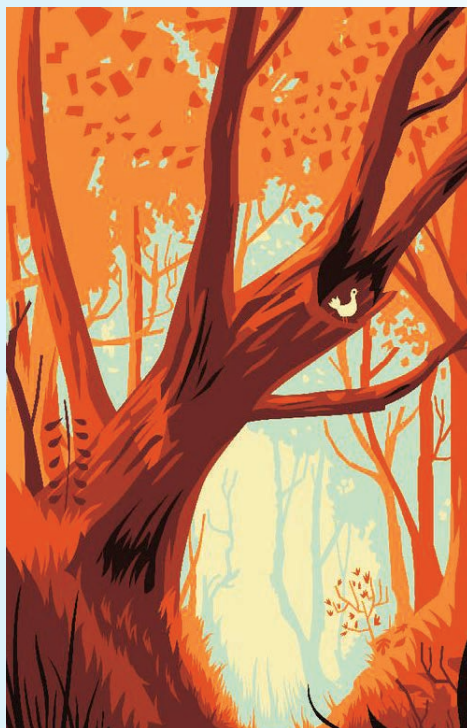
– Про що він співає? – запитав Шаркань.

– Що забере додому цілий ліс, – відповів Балаур.

– Що-що-що?! – скрикнув переляканий Шаркань.

– Ой, горе нашій душі! – підстрибнув Змеул.

– Борзо, борзо до нього, – перелякався і Балаур.

– Панасе!.. Панасе!.. Панасе!.. – кричали брати змії, мчучи до Панаса.

– Гой, що таке? – запитав Панас, нібито здивований.

– Зупинись, зупинись!..

– Ану, геть звідси! – крикнув на них Панас.

– Ви що, подуріли, що не даєте людині спокійно працювати?

– Йой, що ти робиш, Панасику, що ти задумав? – питає лагідним голосом Шаркань.

– А що, темно, чи у вас більма на очах? Не бачите, що сукаю поворозку, – відповів Панас, не відриваючись від праці.

– А навіщо тобі поворозка? – питає Змеул.

– Як навіщо? А чим я обв'язу цілий ліс, щоб додому його віднести, га?!

– Йой, Панасику, не роби цього! – трохи не заплакав Шаркань.

– Та хіба не ви післали мене по дрова? Га?! Не ваш татусь наказав мені йти в ліс?! – розкричався Панас на зміїв.

– Але татусь казали, щоб ти тільки два дуби приніс, а не цілий ліс, – насмілювався Змеул.

– А навіщо мені ходити по дрова у ліс, як я можу його принести всього і ось матимете дрова під носом.

– Йой, Панасику, той ліс наш дідусь Драгон-жар садив.

– А яке мені діло до вашого дідуса? Він зробив своє діло, а я роблю своє.

– Ой, не роби цього!

– Бійся Бога!

– Змилуйся, Панасе! – благає його змії.

– А як мені йти з двома дубами дорогою? Ще, не дай боже, зустрінусь із котримось зі знайомих і осміє мене, скаже: «Дивись на Панаса – може тільки два дуби нести!» Ей ні, голубчики, так не піде, я не дам осоромити свою силу через вашого дідуса.

– Ой, Панасику, ой, голубчику, ми понесемо додому дуби, а ти кинь сукати поворозку, не треба.

– Та хай буде по-вашому, – махнув рукою Панас і рушив додому, співаючи.

(Далі буде)

Ярослава ШТЕЛЯК

Літо

Йшло з базару літо, накупило квітів
Різнокольорових, запашних, чудових.
Квіти з сінокосів, з бабиних городів,
З гаю та діброви, з поля та дороги.
Сонце їх ласкало, роси їх купали.
Під покровом ночі затуляли очі.
Коли настав ранок, вони всі – у танок.
Пташки їм співали, бджілки мед збирали.

Чарівні метелики квіти навіщали,
А листочки з дерева пісеньки співали.

Першокласник

Підготовчий закінчився,
Літо гарно я провів.
Та вже на порозі осінь –
В перший клас тато привів.

Мати гарно так збирала;
Форму нову я вдягнув.
Ще й бабуся привітала,
Дідусь квіти простягнув.

– Іди, синку, йди до школи! –
Говорили всі мені. –
Однокласники, мабуть вже,
Заскучали по тобі!

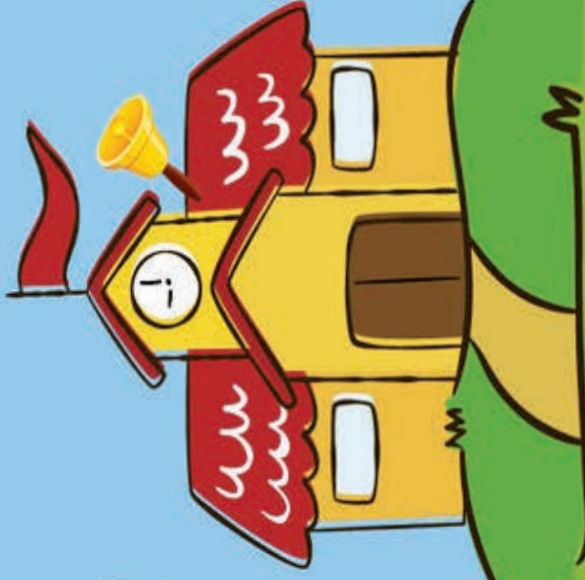
Як зібрались на подвір'ї,
Залунав гучний дзвінок
Й наша вчителька ласкаво
Запросила на урок.

Уже з першого уроку
Попливе по морю знань,
Школа буде наш корабель,
А вчителька – капітан.

Прізвище, ім'я

клас

Понеділок

Вівторок

Середа

Четвер

П'ятниця

○○○ Цікаво знати! ○○○

Осінь та зміни у житті рослин

Зміни в природі з настанням осені відбуваються поступово. Осінь для людей, як і для тварин та рослин, є порою підготовки до холодів. У житті РОСЛИН – це пора визрівання і поширення насіння.

На нашій території у більшості дерев плоди пристосовані до простого і ефективного розповсюдження: за допомогою вітру. У липи, ясена, клена ясенелистого плоди опадають взимку. Завдяки крилаткам, вони можуть переноситися на значні відстані. Деякі трав'янисті рослини (кульбаба, нечуйвітер тощо) мають на плодах парашутики,

завдяки яким вони літають у сухому повітрі. Якщо ж повітря вогке, волоски парашутика злипаються, і плід падає на землю.

А от насіння черемхи, горобини, лісових яблунь, ялівця, глоду розповсюджують птахи. Важкі жолуді падають неподалік від материнської рослини, зате їх розповсюджують білки і сойки. Плоди лопухів, череди розповсюджують тварини, до шерсті яких вони чіпляються за допомогою гачечків. Розносить ці плоди і людина на своєму одязі. Плоди деяких рослин (фіалки, розривтрави) розтріскуються і розкидають насіння в різні боки.

В однорічних рослин, яких у нашій флорі порівняно небагато, восени відмирають стебла й коріння. Зберігається лише насіння із зародками рослин. Незважаючи на не-

значні розміри, воно є найстійкішою частиною рослини щодо перенесення несприятливих умов. Цьому сприяє не тільки щільна оболонка, а й стан спокою, в якому воно перебуває.

Насіння багатьох рослин може переносити дуже сильне охолодження.

У рослин багаторічників, яких у нашій флорі більше, восени відмирають лише наземні частини. Підземні видозмінені пагони – кореневища, бульби, цибулини, які

служать коморами поживних речовин, перезимовують у ґрунті. Трав'янисті багаторічні рослини довговічністю не поступаються перед деревами.

Так, деякі папороті наших лісів можуть жити понад 100 років. У багатьох рослин водойм також відмирають стебла і листя, а перезимовує кореневище (очерет, рогіз, латаття біле, глечики жовті). Ряска від морозу відмирає й тоне. Проте гине не вся рослина. Ще раніше від рослини відділяються щільні,

наповнені крохмалем пластинки, найчастіше буро-червоного кольору. Вони опускаються на дно й там зберігають життя до весни. Навесні, коли розтане крига і зігріється вода, вони спливають на поверхню й почнуть розростатися.

Підготувала Ольга Сенишин

Вивчаємо англійську

1. Напиши про себе: ім'я, родина, улюблений шкільний предмет, фільм або мультфільм, книжки, улюблений колір та свій вік.

ALL ABOUT ME!

HELLO! MY NAME IS:

MY FAMILY

MY FAVORITE BOOKS:

MY FAVORITE SUBJECT

MY FAVORITE MOVIE

MY FAVORITE COLOR

I AM _____ YEARS OLD!

2. Ознайомся з кількома фразами, які вжи-

ваються на уроках англійської мови. Спробуй вписати їх під правильними малюнками.

*Raise your hand * Stand up * Erase the blackboard
 * Close the door * Sit down * Open the door
 * Take out your notebook * Go to the front *
 * May I go to the restroom * Close your book
 * Open your notebook * Close your notebook.

3. Прочитай вірш «Classroom» та переклади його на українську. Про що в ньому йдеться?

Here is our table.

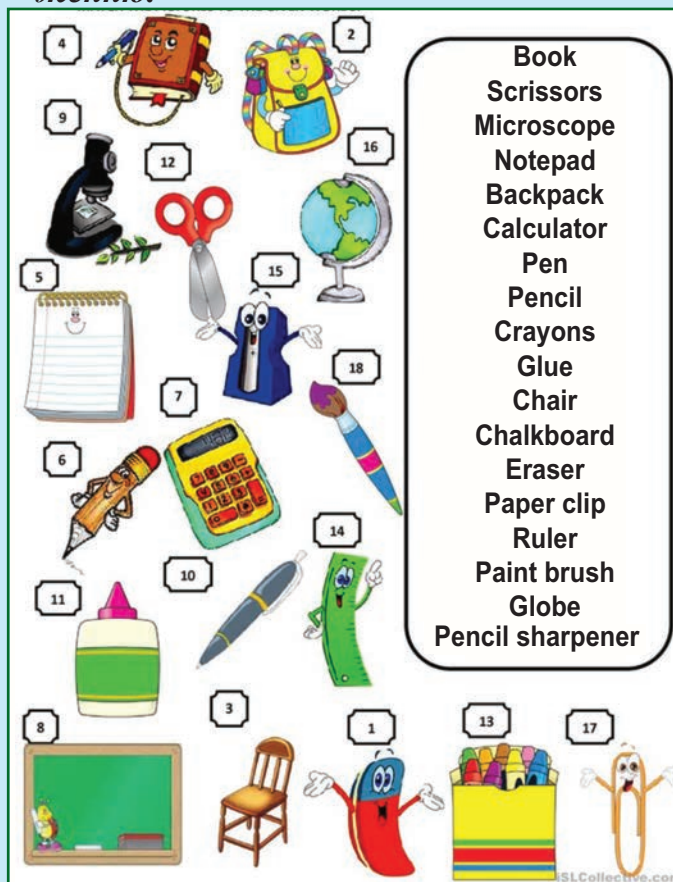
Here is our art.

Here is our teacher.

Our class is so smart!

4. Прочитай назви предметів та напиши цифру біля слова, яке відповідає зображенню.

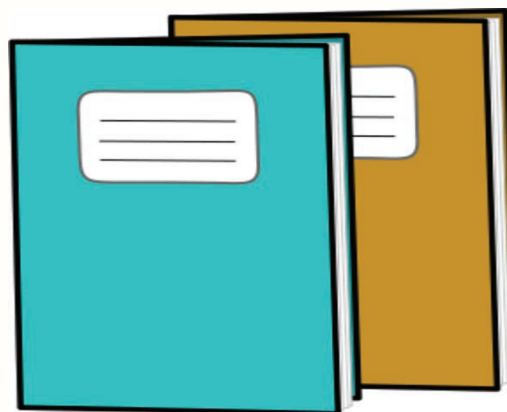
Підготувала Ірина Савіна

? Відгадай ?

На одній нозі стоїть,
Крутить-вертить головою,
Гори, ріки, океани
Нам показує з тобою.
(злгодгГ)

Книжечки маленькі,
Аркуші біленькі.
В них вчимося ми писати,
І складати, й віднімати.
(липоф)

А у мене є торбинка,
Зошитам й книжкам хатинка.
Ще й пенал туди кладу,
Як до школи я іду.
(Ранець)

Біля школи на перерві
Дітлахів гурти веселі.
Одні бігають, стрибають,
Інші щось розповідають,
Дехто весело сміється,
Бо у них все удається.
Раптом продзвенів дзвінок.
Всі побігли на... (модф)

Зроби своїми руками

Породки з паперу

Дзвінок – особливий символ шкільного життя. Він вітає нас із початком навчального року й «відпускає» на канікули, кличе на урок і сповіщає про довгоочікувану перерву. Яскравий об'ємний паперовий дзвіночок можна поставити на робочий стіл, щоб він надихав тебе гарно навчатися. Ще це – чудовий міні-сюрприз для твого класного керівника або прикраса до свята. Нумо зробимо ручний дзвіночок із паперу!

Нам знадобляться: 3-4 аркуші двостороннього паперу жовтого кольору; клаптик паперу будь-якого іншого кольору для бантика; ножиці; клей.

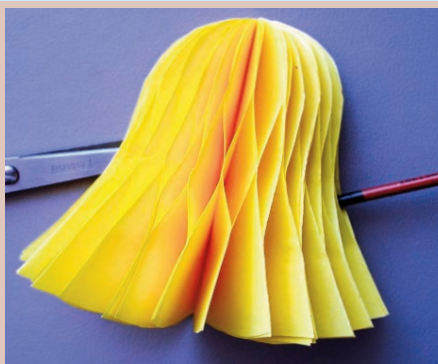
1. Спочатку вирізаємо 20-25 дзвіночків. Важливо прослідкувати, щоб усі заготовки були абсолютно однаковими. Кожен дзвіночок обережно складаємо навпіл.

2. Склеюємо папірці між собою. Діємо так: усередині ставимо одну крапельку

клею, а зовні – три. Зручно скористатися зубочисткою, а місця нанесення клею позначити маркером. Ще

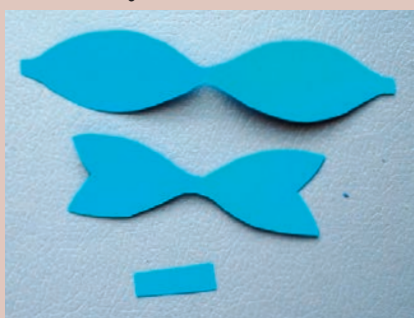

ліпше – спочатку склеїти серединки й дати просохнути. А потім з'єднати всі деталі.

Ось що вийде, якщо роз-

горнути нашу заготовку.

3. Робимо бантик для дзвіночка. Все, що потрібно зробити, – вирізати за схемою деталі та склеїти їх. Вийде ось такий гарний бантик.

4. Залишилося вставити у дзвіночок та приклеїти ручку, а зверху на неї – бантик.

Ручний шкільний дзвіночок готовий!

В перший раз

Слова Л. Колос,
Швидко, жваво

музика Н. Шевченко

Гук-ну- ла ма- ма: «До- неч-ко!..» І сну — як не бу- ло. А

Dm G7 C G7 C

сон-це вже до- ло- неч-ки до ме- не прос-тяг- ло. Ляль-кам ка- жу я

Dm G C Dm G7 C

ра- діс- но:— І- ду я в пер-ший клас! Во- ни зіт- ха- ють заз- дріс-но: — І

G7 C F C Dm G7

нас візь-ми, і нас...

C Dm G7 C

У шко-лу не за- ба- ва- ми зай- ма- ти-ся і- ду — ба-

Dm G7 C Dm G7 C F

га- то там ці- ка- во- го в під-руч-ни-ках знай-ду. Там ждуть ме-не шко-

C Dm G7 C Dm G7 C

Dm G7 C Dm G7

тять вам бу-ду я. Ляль-кам ка- жу я ра- діс- но:— І- ду я в пер-ший

C Dm G7 C F G7 C

клас! Во- ни зіт- ха- ють заз- дріс-но:— І нас візь-ми, і нас...

Свято Віри, Надії й Любові

30 вересня за християнським календарем – свято Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії. За біблійним переказом, трьох невинних дівчат, чії імена означають три головні християнські чесноти, було замучено за віру на очах у їхньої матері. Ця трагедія набула розголосу, а мужність, відданість та любов цих жінок вразили не одне покоління. Стало навіть вважатися, що жінка, котра народилась у цей день, наділена неабиякою мудрістю і справедливістю, стане вірною дружиною і хорошою матір'ю, завжди принесе у дім благо і затишок. Та й зазначені імена в минулому користувалися неабиякою популярністю. Дуже багато жінок святкували свої іменини саме в цей день. З часом 30 вересня почали навіть називати «бабські іменини» і вітати зі святом всіх жінок. Їм дарували квіти, подарунки, солодоші, тощо. Дарували іменинницям також іконки чи прикраси із зображенням мучениць. Застілля влаштовувати було не прийнято, але як приходив хтось привітати із подарунком – то обов'язково віддячували пирогами власного приготування. Самі ж іменинниці можуть святкувати всі три дні. Також на честь цього дня іменинницям обов'язково потрібно сходити в церкву і попросити в ікони трьох великомучениць здоров'я, любові, благополуччя собі і своїй родині. У той же час, у великомучениці Софії просять здоров'я для хворої дитини, моляться також про позбавлення від жіночих захворювань і про зачаття дитини. Дівчата, серце яких вже було зайнятим, просили у цей день, щоб хлопець завжди відповідав навзаєм, а їх почуття ніколи не закінчувались. Заміжні жінки, щоб забезпечити спокійну атмосферу в домі, купували в церкві три свічки. Дві з них ставили там же, у храмі, перед ликом Христа, а одну притримували для дому. Опівночі їй треба було встановити в середині хлібного короваю, спеціально для цього виставленого на стіл. Свічку запалювали і вимовляли цілих 40 разів поспіль заповітні слова про те, щоб всяке зло зникало, а спокій в родині прибував. Уранці ж годували тим хлібом тільки домочадців і нікого зі сторонніх, навіть гостей. Ні в якому разі не викидати ні крихти з хати.

За збереженими з давніх часів традиціями, 30

вересня забороняється проводити застілля з алкоголем, займатися важкою роботою (ремонт, прибирання, прання тощо), лаятися з близькими людьми. Також не можна вінчатися та проводити весілля, оскільки це вважається дуже поганою прикметою. Кажуть «на Віру, Надію, Любов сватаються, а на Покрову весілля грають». Взагалі, не радилося починати будь-яку важливу роботу. Цей день прийнято проводити в тісному сімейному колі – ділитися з рідними новинами, грати з дітьми, пригощати їх різними солодощами. Ще в селах влаштовувалися «сільські святці». Ввечері дівчата та молодіці збиралися в котроїсь із подруг, куди запрошували і бабусю-знахарку. Остання ворожила їм на майбутнього чоловіка. Після цього веселилися та співали пісень. Цього вечора дівчата уникали спілкування з хлопцями. Але перед юрбою покрасуватись і самому оглянутись, чи не припаде раптом хтось до серця, не заборонялося.

Та головною традицією цього дня було гучне голосіння, плакання: ранком цього дня всі жінки повинні були голосно поплакати. За звичаєм належало плакати навіть тим, кому на долю гріх було скаржитися. Плакали якщо не про свою долю, про долю рідних і близьких, адже «жіноча доля не буває одна». А дівчата, у серцях яких уже горів вогонь кохання, голосили, щоб відповідним почуттям судженого «не було кінця століття», щоб любов «у вогні не горіла, у воді не тонула, щоб її зима студена не знобила». На перший погляд, плач нагадував про страждання Софії, яка втратила трьох дочок. Але в народі цей ритуал було визнано як своєрідний оберіг, як обряд, який на рік віджене від дому та сім'ї всі негаразди, хвороби і біди. Подібне ритуальне плакання зустрічається і на весіллях. За українським звичаєм, нареченій велося плакати від наставницьких слів батьків, коли вона прощається з рідним домом. Це також вважають хорошим знаком, що приносить щастя у майбутню родину. Тож нехай сльози та голосіння у ваших оселях буде чути тільки з нагоди таких ритуальних звичаїв, тільки для захисту родини чи для привернення успіху та щастя!

Підготувала Ольга Сенишин

Пишаємося нашими дітьми!

*Александру-Думітру П'єтряну,
8 років, м. Бухарест*

*Марія-Софія П'єтряну,
6 років, м. Бухарест*

*Петру Плешкан, 3 роки, Йоана Плешкан, 5 років,
м. Фокшань, Вранча*